

การจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
Community Enterprise Management in Kantharawichai District,
Mahasarakham Province

อุษา เหล่าตัน* ประโยชน์ สงกสิน² และ วินัย ผลเจริญ³
Usa laoton* Prayote Songklin² and Vinai Poncharoen³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย และศึกษาข้อเสนอแนะการจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 355 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า แบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุม ด้านการจัดองค์การ ด้านการวางแผน และด้านการนำ การศึกษาในครั้งนี้ได้เสนอแนะการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามในหลายประเด็น ด้านการวางแผน ได้แก่ กลุ่มควรมีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมรับการสั่งซื้อในช่วงเทศกาล ด้านการจัดองค์การ ได้แก่ กลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกให้เหมาะสมตามความถนัด ความชำนาญ และประสบการณ์เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มมีคุณภาพยั่งยืน ด้านการนำ ได้แก่ ผู้นำควรมีการรับฟังความคิดเห็นให้คำปรึกษาแนะนำ และร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และด้านการควบคุม ได้แก่ คณะกรรมการควรมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน และบันทึกระบบบัญชีให้เป็นประจำ

คำสำคัญ : การจัดการ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย

* นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรสาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

* Master's degree Student, Master of Public Administration (Public Policy), Mahasarakham University

² Associate Professor, Lecturer at College of Politics and Governance, Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Lecturer at College of Politics and Governance, Mahasarakham University

Abstract

The purpose of this study was to study community enterprise management in Kantharawichai District and suggestions for community enterprise management in Kantharawichai District, Mahasarakham Province. The samples of this study were 355 community enterprises members in Kantharawichai District, Mahasarakham Province. Sampling is selected by accidental method. The data were collected by rating scale questionnaire, open-ended questionnaire, and interview form. Statistics used for analyzing data were: percentage, mean, and standard deviation. Results were presented by analytical descriptive. The results indicated that. The members of community enterprises in Kantharawichai District, Mahasarakham Province, have the opinions on community enterprise management in overall at high level. Considering in each aspect, they have the opinions on community enterprise management at high level in every aspect, arranging order from the highest to the lowest as the following: controlling aspect, organizing aspect, planning aspect, and leading aspect. The suggestions on the development of community enterprises in Kantharawichai District, Mahasarakham Province, are as follow: For planning aspect, group should have advance plans in order to prepare for the festival seasons. For organizing aspect, group should recruit appropriately members according to their aptitude, skills, and experiences in order to reach the quality and sustainability of the community's operation. For a leading aspect, group leaders should listen to comments from members, give advice and suggestions, and jointly consider solutions. For a controlling aspect, the group's committee should report the results of performances and regularly record an accounting system.

Keywords : Management,Memberships of community Enterprises, in KantharawichaiDistrict

1. บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นหน่วยประกอบการที่มีกรรมสิทธิ์ร่วมคล้ายบริษัทหรือสหกรณ์ในบริบทของหน่วยประกอบการของชุมชนที่จัดตั้งขึ้นมาไม่เน้นกำไร (แต่ไม่ปฏิเสธกำไร) แต่เน้นการส่งเสริมและการพัฒนาจะเลือกใช้คำว่า วิสาหกิจชุมชนในแนวทางของหน่วยประกอบการที่น่าจะนับว่าเป็นวิสาหกิจชุมชนมีจำนวนมากพอสมควร เช่น กลุ่มการผลิต กลุ่มร้านค้าและกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ เป็นต้น ในการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องอาศัยปรัชญา นโยบาย มาตรการและระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีแนวทางชัดเจนและทุกฝ่ายทุกคนในชุมชนต้องทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อสื่อความหมายให้ตรงกัน จึงจะนำไปสู่แนวปฏิบัติที่เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพได้ โดยมีองค์ประกอบทั้งกลไกการผลิต กลไกการค้า กลไกการเงิน รวมถึงกลไกการบริโภค ประสานสัมพันธ์กันการดำเนินการที่นำไปสู่รายได้ ค่าใช้จ่าย การลงทุน การออม หนี้สิน การบริหารจัดการองค์กร การเงิน การตลาด มาตรฐาน (ทวิศักดิ์ นพเกษตร, 2544 : 61)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มีเจตนารมณ์ให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและพัฒนาาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งรวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจไปสู่การเป็นผู้ประกอบการกิจการในระดับสูงขึ้นไป (ราชกิจจานุเบกษา, 2548 : 9-10)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีแนวคิดที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลักการปฏิบัติ ตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจน ในทุกภาคส่วน ทุกระดับ ยึดแนวความคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติของ การพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวตน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อม เผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลไกที่มีความสามารถ ในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการ เป็นพลังหลักใน การพัฒนาฐานรากของประเทศให้มั่นคงชุมชนพึ่งตนเองสามารถบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2554 : 9)

นโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายบริหารจัดการโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีศักยภาพด้วยการสนับสนุนให้ชุมชนวิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ การเข้าถึงแหล่งทุนและการตลาดเชิงรุก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้มีศูนย์กระจายและแสดงสินค้าถาวรในภูมิภาค และเมืองท่องเที่ยวหลักที่ เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว และการส่งออก (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554 : 10) และส่งเสริมให้ประชาชน เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยให้เป็นทั้งแหล่ง เงินทุนแก่ผู้ประกอบการและเป็นช่องทางออมของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย รวมถึงการพัฒนาขีด ความสามารถในการดำเนินงานขององค์กรทางการเงินชุมชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ทุกระดับพร้อมกับการพัฒนาความรู้พื้นฐานทางการเงินแก่ประชาชน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554 : 12) จากนโยบายภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้าของประเทศด้วย การส่งเสริมให้ชุมชนรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมในลักษณะของ “วิสาหกิจชุมชน” โดยมุ่งสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนรู้จัดการทรัพยากร การผลิต การตลาด และจัดการทุนให้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนบนพื้นฐานของการสร้างความยั่งยืน (จักร ดิงศภทิพย์, 2549 : 74) ปัจจัยสำคัญใน การจัดการวิสาหกิจชุมชนที่จะประสบผลสำเร็จไม่ใช่การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการแรงงานและเงินทุน หากเป็น “การประกอบการ” หรือ วิสาหกิจ (Enterprise) ซึ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์การบริหารจัดการข้อมูลและ ความรู้เป็นหลัก (สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2547: 3-8)

ประชาชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คือ การทำนา และมีอาชีพเสริมจาก กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การทอผ้า การตัดเย็บ การจักสาน การแปรรูปอาหาร การผลิตด้านการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น การประกอบอาชีพที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันของชุมชนรวมถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต จึงทำให้เกิดการรวมกันเป็น กลุ่ม และดำเนินการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัยมีจำนวน 287 กลุ่ม และมี การประเมินผลการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีระดับดี 6 กลุ่ม ระดับปานกลาง 187 กลุ่ม และระดับต้อง ปรับปรุง 18 กลุ่ม ยังไม่ได้รับการประเมิน 76 กลุ่ม แยกเป็นประเภทสินค้าระดับดี 6 กลุ่ม ระดับปานกลาง 139 กลุ่ม ต้องปรับปรุง 15 กลุ่ม และยังไม่ประเมิน 71 กลุ่ม ประเภทบริการ ระดับปานกลาง 48 กลุ่ม ต้องปรับปรุง 3 กลุ่ม และยังไม่ประเมิน 5 กลุ่ม (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2557 : เว็บไซต์) ซึ่งอาจเกิดจาก การจัดการ และกระบวนการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำให้บางกลุ่มประสบผลสำเร็จ บางกลุ่มไม่ประสบ ผลสำเร็จหรือยกเลิกไปตั้งนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งตัวเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่สังคม

ที่มีความสุขอย่างยั่งยืน และเกิดการพัฒนารูปแบบอย่างต่อเนื่องต่อไป โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย และศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและจากการสัมภาษณ์ตัวแทนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนและตัวแทนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (พัฒนาชุมชนอำเภอกันทรวิชัย , เกษตรอำเภอกันทรวิชัย) ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน กำหนดแนวทางพัฒนาและเป็นข้อเสนอแนะต่อผู้สนใจต่อไป

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดกระบวนการจัดการของสตีเฟน พี. ร็อบบินส์ และแมรี เคิลเลอร์ (วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2550: 4 ; อ้างอิงมาจาก Stephen P.Robbins and Mary Coulter, 2007) ดังนี้ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การจัดการ หมายถึง การร่วมมือกันดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์การให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยอาศัยปัจจัยซึ่งได้แก่คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร และทรัพยากร ที่ดิน แรงงาน และทุน โดยผ่านกระบวนการจัดการดังนี้

1. ด้านการวางแผน (Planning) หมายถึงกระบวนการกำหนดนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งการรวบรวมและประสานงานกิจกรรมต่าง ๆ
2. ด้านการจัดองค์การ (Organizing) หมายถึงกระบวนการจัดโครงสร้างขององค์การการจัดกลุ่มงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดสายบังคับบัญชาที่มีหน้าที่ในการตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันรวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรให้กับองค์การ และจัดงาน จัดคน และวัสดุสิ่งของทั้งหมดขององค์การ
3. ด้านการนำ (Leading) หมายถึง กระบวนการสั่ง และการจูงใจ การชักนำ การชี้นำการให้คำแนะนำ และคำปรึกษา การกระตุ้น การสื่อสาร การยกย่องชมเชย การกำหนดมติเตียนให้ทุกฝ่ายร่วมแรงร่วมกันทำงานอย่างเต็มใจบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมาย
4. ด้านการควบคุม (Controlling) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานการวัดผลการปฏิบัติงาน กิจกรรม เพื่อให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพ การทบทวน และปรับวิธีการควบคุม การแก้ไขความบกพร่อง การเปรียบเทียบ และติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนด

การจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย สอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวลักษณ์ แกมศิริ (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าสมาชิกกองทุนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ และด้านการควบคุม สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการอำนวยความสะดวก สมาชิกกองทุนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอายุ และอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโดยรวมและด้านการวางแผนด้านการอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดองค์การ และด้านการควบคุมไม่แตกต่างกัน โดยสรุปการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของรัศมี

พลรัตน์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอเชกกา จังหวัดหนองคาย พบว่า1) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ต่อเดือน เห็นว่ามีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการควบคุม อยู่ในระดับมาก และมีการบริหารจัดการด้านการจัดองค์การอยู่ในระดับปานกลาง 2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน3) ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ ควรมีการวางแผนการจัดสรรใช้เงินกองทุนในอนาคตอย่างรอบคอบ แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความพร้อมความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้กฎ ระเบียบเพื่อบริหารจัดการกองทุนและมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของประธานและคณะกรรมการกองทุนในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยสรุปสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น เห็นว่ามีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันงานวิจัยของนางยุพาภรณ์ ชัยเสนา และนางสุวิรัตน์ เมืองโคตร (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่ม ประกอบด้วย การวางแผนการผลิต วัตถุประสงค์ ความชำนาญในการผลิต การตลาด การควบคุม แรงงาน เงินทุน การติดต่อสื่อสาร ภายในและภายนอก การบริหารจัดการองค์กร ความเป็นผู้นำและการมีส่วนร่วมของสมาชิก ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ส่งผลที่ดีในการบริหารจัดการและพัฒนากลุ่มอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันปัญหาและแนวทางในการแก้ไข ได้แก่ การวางแผนด้านการตลาด วัตถุประสงค์ แรงงาน การควบคุม การบริหารจัดการองค์กร แนวทางแก้ไข คณะกรรมการกลุ่มประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพื่อการแก้ไขปัญหาส่วนกันในส่วนปัญหาเชิงวิชาการจะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐเข้ามาร่วมเป็นที่ปรึกษาและร่วมแก้ไขปัญหาและงานวิจัยของนางเจตสุภา พิมพ์นิตย์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเมืองหนองคายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการอำนวยความสะดวกด้านการประสานงาน ด้านการจัดองค์การ ด้านการงบประมาณ ด้านการวางแผน ด้านการเสนอรายงาน และด้านการบุคคลเข้าทำงาน ข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมืองหนองคาย เห็นว่าควรมีการวิเคราะห์อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจ สมาชิกควรแสวงหาแหล่งวัตถุดิบราคาถูกที่จะนำมาผลิตสินค้าได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง เมื่อพบว่าสมาชิกมีความขัดแย้งควรแก้ปัญหาโดยยึดมติของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน จัดให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ จัดบันทึกการประชุมและบันทึกการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน ระดมทุนจากสมาชิกด้วยการถือหุ้น มอบรางวัลให้แก่สมาชิกผู้ทำคุณประโยชน์ ข้อเสนอแนะของเกษตรประจำตำบล หัวหน้าศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่า วิสาหกิจชุมชนควรมหาแหล่งเงินทุนในการดำเนินงาน ควรกำหนดราคาจำหน่ายอย่างเหมาะสมมีการผลิตต่อเนื่อง และการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ เพื่อขอคำแนะนำ มีการร่วมคิดและกำหนดบุคคลเข้าทำงานอย่างเหมาะสมตามถนัด มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานเพื่อเพิ่มทักษะทำแทนกันได้ การจัดบันทึกรายรับ-จ่ายทุกครั้ง จัดทำงบการเงินเพื่อส่งต่อการตรวจสอบและสรุปผลในรอบปี วางแผนการผลิตปรับปรุงคุณภาพสินค้าเพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาด

3. วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 กระบวนการและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จำนวน 3,656 คน (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน สำนักงานงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2557: เว็บไซต์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จำนวน 355 คน โดยเปิดตารางKrejcieand Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 :43)ผู้ให้ข้อมูลหลักตัวแทนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ แบ่งตามประเภทวิสาหกิจชุมชน จำนวน 16 คน และตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐ (พัฒนาชุมชนอำเภอกันทรวิชัย, เกษตรอำเภอกันทรวิชัย) จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป แบบตัวเลือก (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ 4 ด้าน ๆ ละ 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 4 ด้านและแบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นตัวแทนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจำนวน 16 คนจากตัวแทนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินงานต่อเนื่องประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ เลือกแบบเจาะจง ประเภทสินค้า ประสบผลสำเร็จ 4 คน ไม่ประสบความสำเร็จ 4 คน ประเภทบริการ ประสบผลสำเร็จ 4 คน ไม่ประสบความสำเร็จ 4 คน และชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นตัวแทนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (พัฒนาชุมชนอำเภอกันทรวิชัย จำนวน 2 คน และ เกษตรอำเภอกันทรวิชัย จำนวน 2 คน) จำนวน 4 คน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บแบบสอบถามเป็นเวลา 2 สัปดาห์ และสัมภาษณ์ด้วยตนเองเป็นเวลา 2 สัปดาห์

3.2 คุณภาพของเครื่องมือวัด

คุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงโดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญและหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (Item-total Correlation)โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.644 - 0.924 และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายด้านและทั้งฉบับ (Reliability)โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.984ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 156) ได้เสนอค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ต้องมีค่า0.20 ขึ้นไป จึงจะถือว่ายอมรับได้

3.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา(Alpha - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามใช้ Item – total Correlation และสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ตาราง 1 การจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

การจัดการวิสาหกิจชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การจัดการ
1.ด้านการวางแผน	3.57	0.69	มาก
2.ด้านการจัดองค์การ	3.57	0.62	มาก
3.ด้านการนำ	3.56	0.69	มาก
4.ด้านการควบคุม	3.62	0.56	มาก
รวม	3.58	0.73	มาก

จากตาราง 1 พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.62$) ด้านการวางแผน และด้านการจัดองค์การ ($\bar{X} = 3.57$) และด้านการนำ ($\bar{X} = 3.56$)

ตาราง 2 การจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการวางแผน เป็นรายชื่อ

ด้านการวางแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับ การจัดการ
1.ท่านร่วมประชุมทำแผนระหว่างกรรมการ และสมาชิกเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางของกลุ่มอย่างชัดเจน	3.89	0.99	มาก
2.ท่านร่วมวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือ สินค้าใหม่อย่างชัดเจน	3.61	0.92	มาก
3.ท่านร่วมวางแผนด้านการตลาด และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอย่างชัดเจน	3.61	0.92	มาก
4.ท่านร่วมวางแผนด้านประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของกลุ่มอย่างชัดเจน	3.41	0.15	ปานกลาง
5.ท่านร่วมวางแผนถ่ายทอดความรู้และพัฒนาสมาชิกรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดงานกลุ่มอย่างชัดเจน	3.47	0.53	ปานกลาง
6.ท่านร่วมประชุมพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของกลุ่มอย่างชัดเจน	3.44	0.62	ปานกลาง
รวม	3.57	0.69	มาก

จากตาราง 2 พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัยจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านการวางแผน เป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมประชุมทำแผนระหว่างกรรมการและสมาชิกเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางของกลุ่มอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.89$) ท่านร่วมวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือสินค้าใหม่อย่างชัดเจนและท่านร่วมวางแผนด้านการตลาดและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.61$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ที่สุดและรองลงมา ได้แก่ ท่านร่วมวางแผนถ่ายทอดความรู้และพัฒนาสมาชิกรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดงานกลุ่มอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.47$) ท่านร่วมประชุมพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของกลุ่มอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.44$) และท่านร่วมวางแผนด้านประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.41$)

ตาราง 3 การจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการจัดองค์การเป็นรายชื่อ

ด้านการจัดองค์การ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การจัดการ
1.ท่านคิดว่ากลุ่มมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน	3.54	0.71	มาก
2.ท่านคิดว่ากลุ่มมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	3.34	0.41	ปานกลาง
3.ท่านคิดว่ากลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการอย่างเหมาะสม	3.92	0.96	มาก
4.ท่านคิดว่ากลุ่มมีการจัดทำรายงานการปฏิบัติงาน/รายงานทางการเงินชัดเจนและมีการนำเสนอให้สมาชิกทราบ	3.64	0.92	มาก
5.ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิก	3.60	0.20	มาก
6.ท่านคิดว่ากลุ่มมีการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม	3.39	0.51	ปานกลาง
รวม	3.57	0.62	มาก

จากตาราง 3 พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดองค์การ เป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ ท่านคิดว่ากลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.92$) ท่านคิดว่ากลุ่มมีการจัดทำรายงานการปฏิบัติงาน/รายงานทางการเงินชัดเจนและมีการนำเสนอให้สมาชิกทราบ ($\bar{X} = 3.64$) ท่านคิดว่ากลุ่มของท่านมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิก ($\bar{X} = 3.60$) และท่านคิดว่ากลุ่มมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.54$) และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ ท่านคิดว่ากลุ่มมีการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.39$) และท่านคิดว่ากลุ่มมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.34$)

ตาราง 4 การจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการนำเป็นรายข้อ

ด้านการนำ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การจัดการ
1.ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบที่ตั้งไว้ ใช้อำนาจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	3.61	0.61	มาก
2.ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการสื่อสารให้สมาชิกทราบ และ กระตุ้นให้ร่วมแรง ร่วมใจทำงาน	3.56	0.99	มาก
3.ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการ ชมเชยยินดี สร้างขวัญ และกำลังใจ	3.62	0.36	มาก
4.ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ให้กับสมาชิก	3.53	0.99	มาก
5.ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการ/สมาชิกมีการรับฟังและระดม ความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกลุ่ม	3.51	0.71	มาก
6.ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา เมื่อเกิดปัญหา และร่วมกันแก้ปัญหา	3.50	0.51	ปานกลาง
รวม	3.56	0.69	มาก

จากตาราง 4 พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านการนำ เป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการชมเชยยินดี สร้างขวัญและกำลังใจ ($\bar{X} = 3.62$) ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบที่ตั้งไว้ใช้อำนาจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.61$) ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการสื่อสารให้สมาชิกทราบ และกระตุ้นให้ร่วมแรงร่วมใจทำงาน ($\bar{X} = 3.56$) ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับสมาชิก ($\bar{X} = 3.53$) และท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการ/สมาชิกมีการรับฟังและระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ($\bar{X} = 3.51$) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา และร่วมกันแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.50$)

ตาราง 5 การจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการควบคุมเป็นรายชื่อ

ด้านการควบคุม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การจัดการ
1. ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการดูแลควบคุมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายรับ-รายจ่ายกลุ่มอย่างเป็นระบบและชัดเจน	3.70	0.43	มาก
2. ท่านคิดว่าคณะกรรมการมีการดูแลควบคุมการจดบันทึกการเงิน และจัดทำบัญชีรับ-จ่าย ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง	3.88	0.70	มาก
3. ท่านคิดว่ากลุ่มมีการนำเก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ	3.61	0.70	มาก
4. ท่านคิดว่ากลุ่มมีการวางระบบการควบคุมติดตามตรวจสอบการทำงานของของกลุ่ม	3.54	0.25	มาก
5. ท่านคิดว่าคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ประธาน/สมาชิก ทราบเป็นระยะหรือตามกำหนดเวลาที่แน่นอน	3.49	0.96	ปานกลาง
6. ท่านคิดว่ากลุ่มมีการทบทวนผลการปฏิบัติงานระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกเพื่อนำผลไปปรับปรุงผลการดำเนินงานกลุ่มอย่างต่อเนื่อง	3.52	0.32	มาก
รวม	3.62	0.56	มาก

จากตาราง 5 พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านการควบคุม เป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ ท่านคิดว่าคณะกรรมการมีการดูแลควบคุมการจดบันทึกการเงิน และจัดทำบัญชีรับ - จ่ายทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.88$) ท่านคิดว่าประธานกลุ่ม/คณะกรรมการมีการดูแลควบคุมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายรับ - รายจ่ายกลุ่มอย่างเป็นระบบและชัดเจน ($\bar{X} = 3.70$) ท่านคิดว่ากลุ่มมีการนำเก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.61$) ท่านคิดว่ากลุ่มมีการวางระบบการควบคุม ติดตามตรวจสอบการทำงานของของกลุ่ม ($\bar{X} = 3.54$) และท่านคิดว่ากลุ่มมีการทบทวนผลการปฏิบัติงานระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกเพื่อนำผลไปปรับปรุงผลการดำเนินงานกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.52$) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ ท่านคิดว่าคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ประธาน/สมาชิกทราบเป็นระยะหรือตามกำหนดเวลาที่แน่นอน ($\bar{X} = 3.49$)

ข้อเสนอแนะการจัดการวิสาหกิจชุมชน

ความถี่

1. ด้านการวางแผน	
1.1 กลุ่มควรมีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมรับการสั่งซื้อในช่วงเทศกาล	15
1.2 กลุ่มควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แตกต่างจากผู้ผลิตรายอื่นเพื่อสร้างจุดขายให้สินค้ารวมทั้งเพิ่มช่องทางจำหน่ายให้มากขึ้น	12
1.3 กลุ่มควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการร่วมประชุมจัดทำแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกัน	9
1.4 กลุ่มควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง	7
1.5 กลุ่มควรมีการหาตลาดและแหล่งเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกลุ่ม	5

ข้อเสนอแนะการจัดการวิสาหกิจชุมชน

ความถี่

2. ด้านการจัดองค์การ	
2.1 กลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกให้เหมาะสม ตามความถนัด ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มมีคุณภาพ ยั่งยืน	13
2.2 กลุ่มควรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาร่วมกำกับดูแลการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้คำแนะนำปรึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ	9
2.3 กลุ่มควรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน และมีคุณภาพได้มาตรฐาน	5
3. ด้านการนำ	
3.1 ผู้นำควรมีการรับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแนะนำ และร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	15
3.2 ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ ก้าวตัดสินใจพร้อมช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเกิดปัญหา	13
3.3 ผู้นำควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มีการเสียสละและใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาพัฒนาต่อไป	10
3.4 ผู้นำควรมีการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมแรงร่วมใจดำเนินกิจกรรมในกลุ่ม	6
4. ด้านการควบคุม	
4.1 คณะกรรมการควรมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน และ บันทึกระบบบัญชีให้เป็นประจำ	14
4.2 ควรมีการควบคุม ดูแลกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบข้อบังคับ และโปร่งใส	12
4.3 ควรมีการทบทวนการปฏิบัติงานเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	7
4.4 ควรจัดตั้งให้มีกลุ่มบุคคลเพื่อตรวจสอบทั้งคุณภาพของผลิตภัณฑ์และประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการ	4

ข้อเสนอแนะจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการวางแผน ได้แก่กลุ่มควรมีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมรับการสั่งซื้อในช่วงเทศกาล ด้านการจัดองค์การได้แก่กลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกให้เหมาะสม ตามความถนัด ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มมีคุณภาพ ยั่งยืนด้านการนำ ได้แก่ ผู้นำควรมีการรับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแนะนำ และร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาาร่วมกันและด้านการควบคุม ได้แก่คณะกรรมการควรมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน และ บันทึกระบบบัญชีให้เป็นประจำ

สรุปผลการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ดังนี้ ด้านการวางแผน มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน วางแผนการตลาด การจัดทำระบบบัญชี และประชุมทุกสิ้นปี กลุ่มมีเป้าหมายชัดเจน เพื่อให้กลุ่มมีความมั่นคงยั่งยืน มีรายได้เพิ่มขึ้นด้านการจัดองค์การ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อควบคุมและปฏิบัติงานให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง มั่นคง นอกจากนี้คณะกรรมการจะมีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้ มีกฎ กติกา ระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกปฏิบัติตามสมาชิกมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันรับฟังความคิดเห็นกันผู้นำกล้าตัดสินใจเมื่อเกิดปัญหาด้านการนำ ผู้นำมีคุณธรรม มีวิสัยทัศน์ ซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบพร้อมนำสิ่งใหม่มาพัฒนาไม่ว่าจะเป็นความรู้หรือเครื่องจักรและมีความเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว กล้าตัดสินใจเป็นกันเองกับสมาชิก มีคำตอบแทนเบียดเบียนเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกมีแรงจูงใจมีกฎ กติกา ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตาม กลุ่มมีการให้คำแนะนำปรึกษา หรือกันเมื่อเกิดปัญหาจะแก้กันเองในกลุ่มก่อนถ้าแก้ไขไม่สำเร็จจะปรึกษากับ พัฒนาชุมชน ,เกษตรอำเภอ เข้ามาให้ความช่วยเหลือทำให้กลุ่มมี

ความมั่นคง ช่วยกันทำงานและร่วมกัน แก้ไขปัญหาของกลุ่ม จึงทำให้กลุ่มมีความสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและด้านการควบคุมควบคุมระบบบัญชีของกลุ่ม ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ควบคุมด้านการผลิต วัตถุดิบ การชั่ง ตวง ความสะอาด รสชาติ ควบคุมการตลาด สินค้าผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อถือและเชื่อมั่นก่อนส่งมอบให้ลูกค้า

สรุปผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนี้ ด้านการวางแผน ส่งเสริมและร่วมประชุมวางแผนจัดทำแผนธุรกิจชุมชน หาแหล่งเงินทุนหลักในพื้นที่สถาบันการเงินร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุกิจกรรม เป็นวิทยากรให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาส่งเสริมสนับสนุนประชาสัมพันธ์หาช่องทางตลาด พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุกิจกรรม ช่วยประชาสัมพันธ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการนำวิสาหกิจชุมชนออกจากรวมถึงการพากลุ่มไปศึกษาดูงานให้เกิดการเรียนรู้ ด้านการจัดองค์การ ร่วมส่งเสริมการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ และส่งเสริมการบริหารงานในรูปของธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ โปร่งใส ความคุ้มค่า บนพื้นฐานของระเบียบกลุ่มทบทวนบทบาทของคณะกรรมการ จัดหาคณะกรรมการที่มีความรู้เพื่อช่วยต่อยอดการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ ส่งเสริมให้กลุ่มมีกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อให้กลุ่มยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันด้านการนำ ประสานงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชน ภาคราชการ และภาคเอกชน ในรูปแบบการช่วยเหลือ สนับสนุน ประสานงานกับสถาบันการเงินเป็นวิทยากรให้ความรู้ แนะนำในการบริหารจัดการเงินของกลุ่ม ส่งเสริมยกระดับผลิตภัณฑ์ สร้างขวัญกำลังใจกระตุ้นให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนายกระดับตัวเองต่อยอดกลุ่มเกิดเป็นศูนย์เรียนรู้ หรือกลุ่มใหม่ (เครือข่าย) รวมถึง การเรียนรู้ในกลุ่มและรุ่นสู่รุ่นสืบทอดกันแนะนำให้คณะกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้อำนาจ ให้ถูกต้องไม่เลือกปฏิบัติให้ความเป็นธรรมยุติธรรมด้านการควบคุมควบคุมส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานก่อนออกสู่ตลาด เช่น มอก , อย , มผช และอื่น ๆ เพื่อสร้างความเชื่อถือยกระดับสู่สากลทั้งรูปแบบ มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อ ช่องทางการตลาด ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการจดสิทธิบัตร เพื่อสร้างความเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ ควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม และรายงานผลการจัดการกลุ่มวิสาหกิจเป็นประจำ

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน กำหนดแนวทางในการดำเนินกิจกรรมพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา มีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ ตรงตามความต้องการของตลาด และผู้บริโภค

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทราบถึงปัญหาและความต้องการของสมาชิก ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาส่งเสริมผลิตภัณฑ์ ออกแบบผลิตภัณฑ์ สร้างเอกลักษณ์ของกลุ่ม ส่งเสริมช่องทางการจำหน่าย การตลาด การนำเทคโนโลยี และเครื่องจักรเข้ามา รุ่นแรงงานคน รวมถึงระบบการบริหารจัดการ โดยเฉพาะด้านการจัดทำบัญชี

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่สนใจควรทำการวิจัย เรื่อง กระบวนการบริหารและผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เรื่อง ปัจจัยที่ทำให้สำเร็จและความล้มเหลวใน

ด้านการบริหารจัดการเพื่อสรุปเป็นบทเรียนและหาแนวทางการนำไปขยายผลในกลุ่มอื่นๆ ในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เรื่อง การจัดการวิสาหกิจชุมชน ในเชิงเปรียบเทียบของจำนวนสมาชิก เงินทุน ประเภทของวิสาหกิจชุมชน ระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบล หรือในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ และ เรื่อง การศึกษาแนวโน้มในอนาคตการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

5.4 ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีความน่าเชื่อถือ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดี มีความยั่งยืนและเป็นข้อเสน�풍ต่อผู้ที่สนใจเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดการการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

6.สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการวิสาหกิจชุมชน และข้อเสนอแนะการจัดการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีอายุ 41 -50 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร การศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000-10,000 บาท มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกมากกว่า 4 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการวิสาหกิจชุมชนโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ด้านการควบคุม ด้านการองค์การ ด้านการวางแผน และด้านการนำ และมีข้อเสนอแนะด้านการวางแผน ได้แก่กลุ่มควรมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อเตรียมรับการสั่งซื้อในช่วงเทศกาล ด้านการจัดองค์การได้แก่กลุ่มควรมีการคัดเลือกสมาชิกให้เหมาะสมตามความถนัดความชำนาญและประสบการณ์เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มมีคุณภาพยั่งยืนด้านการนำได้แก่ผู้นำควรมีการรับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแนะนำ และร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาพร้อมกันและด้านการควบคุมได้แก่คณะกรรมการควรมีการรายงานผลการปฏิบัติงาน และ บันทึกระบบบัญชีให้เป็นประจำ

เอกสารอ้างอิง

- จักร ดิงศภัทย์. (2549). *การจัดการยุคใหม่ : กลยุทธ์การบริหารผลการดำเนินงาน*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เจตสุภา พิมพ์นิศย์. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย*.
- วิทยานิพนธ์ บธ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ทวีศักดิ์ นพเกษตร. (2544). *วิกฤตเกษตรกร วิกฤตสังคมไทย*. กรุงเทพฯ :ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7) .กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2548). *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548*. เล่ม 122 ตอนที่ 6 ก.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ. ฉบับที่ 11*. เล่ม 128 ตอนพิเศษ 152 ง 14 ธันวาคม2554.
- ยุพากรณ์ ชัยเสนาและนางสุวีรัตน์ เมืองโคตร. (2554). *กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืนในจังหวัดกาฬสินธุ์*.รายงานการวิจัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- เยาวลักษณ์ แกมศิริ. (2553). *การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- รัศมี พลรัตน์. (2554). การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิรัช สงวนวงษ์งาน.(2550). การจัดการและพฤติกรรมองค์การ Management.กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2554). แดงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน . (2557). รายงานสรุปการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน .ค้นเมื่อ 21 มิถุนายน2557, จาก http://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce_regis.php
- สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2547).ยุทธศาสตร์การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ : กองพัฒนา อาสาสมัครและผู้นำท้องถิ่น.